

LATEN
WE
BUITEN
BLIJVEN
SPELEN!

A cluster of overlapping yellow circles of various sizes is positioned in the upper right quadrant, partially overlapping the word 'WE'. A bright yellow starburst or sun-like shape is located within this cluster. Several other smaller yellow circles are scattered around the main cluster and near the word 'BUITEN'.

Hallo beleidsmakers van overheden, medewerkers van fondsen, opleiders en journalisten,

Wij zijn buitentheatermakers en brengen kunst naar de straat, de enige egalitaire ruimte van Nederland. Kunst die iedereen in onze maatschappij kan bereiken. Zodat iedereen zich mag verwonderen, geïnspireerd raken en zich kan verrijken.

Door ingrijpende bezuinigingen en onderwaardering staat het buitentheater onder druk. Dat is geen goed nieuws in een samenleving waar polarisatie toeneemt en kunst steeds vaker enkel een voorrecht is van de elite. Buitentheater verbroedert. U kunt het buitentheater redden!

de aanleiding tot dit pamflet

Het buitentheatergezelschap Theater Gajes stopt na 32 jaar. Wij zijn genooddaakt te stoppen vanwege het gemis aan structurele subsidie. Het stelt ons niet langer in staat om ons te blijven inzetten voor onze missie: theater bereikbaar maken voor iedereen. Wij hebben

onze voorstellingen internationaal gespeeld en zijn jarenlang voorvechter geweest van het buitentheater in Nederland. Wij vormden een gezelschap dat zich hard maakte voor een nieuwe connotatie aan de term buitentheater. Theater Gajes heeft altijd gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van buitentheater in het algemeen en van het eigen gezelschap in het bijzonder. Nu dat eigen gezelschap wegvalt willen we met de laatste ademteugen u wakker schudden om ademruimte te creëren voor andere buitentheatermakers. Het prachtige buitentheater moet de ruimte krijgen om te bloeien en haar publiek te bereiken. Markers van de toekomst moeten de straat op kunnen blijven gaan om ervoor te zorgen dat de segregatie in de kunst een halt toe wordt geroepen. Kunst moet bereikbaar blijven voor alles en iedereen!

Voorjaar 2025

THEATER **G**AJES

het effect op een gemeenschap

We leven in een kapitalistische en individualistische samenleving. Ook een samenleving waarin interactie voor een groot deel plaatsvindt via de digitale weg. Dat is geen nieuws. Ons welvaartsniveau is gestegen, maar is daarmee ook ons welzijn verbeterd? De samenleving verhardt. Polarisatie neemt toe. Meer en meer staan mensen recht tegenover elkaar. Spreken tot elkaar via de digitale wegen en delen niet vaak meer een ervaring in de fysieke wereld. Zeker niet mensen uit verschillende bubbels.

De toename van polarisatie in onze samenleving geeft noodzaak aan het bestaan van kwalitatief goed buitentheater. Buitentheater is namelijk inclusief. Ze is er voor iedereen: mensen met en zonder geld. Mensen van zoveel verschillende sociale en culturele achtergronden. Buitentheater geeft mensen een fysieke en gemeenschappelijke ervaring. Buitentheater verbreedert en heeft daarmee een depolariserende werking.

oproep

In 2011 werd de frontale aanval ingezet op de culturele status quo in Nederland. De toon werd gezet door de gehele sector weg te zetten als linkse hobby. De leider van de toen grootste regeringspartij formuleerde het als volgt: 'de kunstenaars zijn met hun rug naar het publiek gaan staan en met hun hand naar Den Haag'. Het was allemaal te elitair en te randstedelijk. Er kon minstens 25% bezuinigd worden op de gehele sector. Als we ons nu, bijna 15 jaar later de vraag stellen of het nu beter gesteld is met de kunstensector, of het minder elitair geworden is, of cultuur er nu meer is voor alle Nederlanders dan moeten we helaas constateren dat dit niet het geval is. Eerder het tegendeel. Door de bezuinigingen zijn theaterkaartjes veel duurder geworden waardoor lang niet iedereen zich een theaterbezoek kan permitteren.

Wij vragen u om het buitentheater te steunen! Alle Nederlanders verdienen het om toegang te hebben tot theater. Niet alleen de 20% die weleens een kaartje koopt voor het theater, maar iedere Nederlander. Ze betalen er immers voor met hun afdracht van belasting. Zij verdienen het om verrast te worden met kunst waarvan ze nog niet wisten dat het bestond.

Zij verdienen het om in verwondering of afschuw zich te verbazen. Zij verdienen het om hun wereld te vergroten. Zij verdienen het om te leren dromen. Zij verdienen het om zich te verbinden met elkaar in de ervaring.

Het publiek van Nederland rekent op jullie!

Met hoopvolle groet,
Theater Gajes
Maartje Keijzer MA Artistiek en zakelijk leider
Nard Verdonschot Acteur en toneelschrijver

Deze oproep wordt ondersteund door

Belangenvereniging
Buitentheater

wat kunt u doen als

Beleidsmaker van overheden

Stel voldoende structurele financiële middelen beschikbaar voor het buitentheater.

Medewerker van fondsen

Beschouw buitentheater als een aparte categorie en beoordeel het op de eigen unieke merites. Geef een groter deel van uw budget uit aan buitentheater dat gratis toegankelijk is voor de toeschouwer.

Opleider

Geef in het curriculum aandacht aan buitentheater zodat het genre zich met toekomstige makers verder kan ontwikkelen.

Journalist

Geef aandacht aan het buitentheater als genre dat van belang is binnen de kunstensector en voor de maatschappij.

Kunst en cultuur vormen de identiteit van een volk, geven vorm aan het collectief geheugen en slijpen het normen- en waardenbesef van mensen in een samenleving. Echter wat maakt buitentheater nu specifiek van waarde als genre?

divers en inclusief publiek

In het buitentheater is iedereen die gebruik maakt van de openbare ruimte het publiek. De verhalen die wij vertellen zijn vrij toegankelijk voor iedereen. Naar schatting heeft 80% van alle Nederlanders nog nooit een kaartje gekocht voor een theatervoorstelling. Deze mensen zijn echter wel allemaal op straat te vinden en daarmee in de gelegenheid om voorstellingen te ervaren. Mensen vanuit alle lagen van de samenleving, waarvan een deel niet altijd de middelen, context en interesse heeft om naar het theater te gaan. Buitentheatervoorstellingen zijn daarom doorgaans gratis toegankelijk en worden gespeeld op pleinen, in straten. Soms ook bewust in buitenwijken om diegenen te bereiken met doorgaans de minste toegang tot kunst.

een collectieve beleving

Mensen hebben een natuurlijke behoefte om samen dingen mee te maken. Je ziet het op de voetbalvelden, tijdens popfestivals, in kerken. Wat je gezamenlijk meemaakt, wordt intenser beleefd, voelt relevanter en groter dan wanneer je er in je eentje mee bezig bent. Het buitentheater speelt precies in op die behoefte aan collectieve beleving.

maatschappelijke actualiteit inzichtelijk voor iedereen

Theater heeft als grote kracht het waarnemen van bewegingen in de samenleving en die in een beeldtaal

te vervatten zodat het publiek kan voelen waar die beweging toe leidt. Door dit in de openbare ruimte, vrij toegankelijk voor iedereen te doen, gaat het buitentheater een gesprek aan met de gehele samenleving. Dit levert onvoorspelbare en onverwachte resultaten op.

ervaren in plaats van aanschouwen

Bijzonder aan het buitentheater is dat het publiek te allen tijde volledige vrijheid heeft om de voorstelling te verlaten. Anders dan in een zaal, waar men nog enige groepsdruk ervaart en de stilzwijgende afspraak heerst om de voorstelling (in stilte) te blijven bijwonen tot het applaus klinkt, kan men op straat ieder moment weglopen (of er doorheen schreeuwen). Dat vraagt van de maker om alles in te zetten om te blijven interacteren met het publiek. Het publiek in wordt in het buitentheater dan ook niet zelden aangesproken op al haar zintuigen. Dat wat zij inbrengt wordt improviserend meegenomen door de maker in zijn werk.

de straat als speelruimte

De straat geeft alle mogelijkheid om de ruimte te gebruiken zoals de maker het nodig acht. Niets is te gek; er kan gespeeld worden in huizen, in bomen, op het water, in de lucht, op de grond en tussen het publiek. In het buitentheater wordt de openbare ruimte geïntegreerd in de voorstelling. Vaak wordt er gebruik gemaakt van bestaande objecten in de openbare ruimte (trappen, balkons etc.). Belangrijk is dat de ruimte uitnodigt

zeggingskracht van het werk groter wordt. Anderzijds is de werking van het spelen in de openbare ruimte dat de habitat van het publiek voor even getransformeerd wordt. Dit maakt dat de voorstelling ook nadat zij gespeeld is doorwerkt op het moment dat het normale leven weer zijn intrede doet.

een buitentheater- voorstelling staat nooit op zich

Het werk en de werking ervan begint al bij het arriveren op het de locatie. Die deelt de maker met de gebruiker van die openbare ruimte. De ontmoetingen en gesprekken tussen buitentheatermakers en haar potentieel publiek zijn talloos. Ze zorgen vaak voor verbinding; meer begrip van en een grotere betrokkenheid bij de voorstelling.

het collectief als werkwijze

Een laatste belangrijk kenmerk van buitentheater is de werkwijze. Teams zijn in dit genre heel vaak gewend om de krachten te bundelen in gelijkwaardigheid. Buitentheatermakers reizen door Europa, door het vele reizen ontstaan stevigere banden. Acteurs en muzikanten arriveren niet op een al bestaand podium, maar creëren hun eigen setting. Teams moeten op elkaar durven vertrouwen. In het buitentheater vieren gelijkwaardigheid, transparantie en vertrouwen hoogtij.

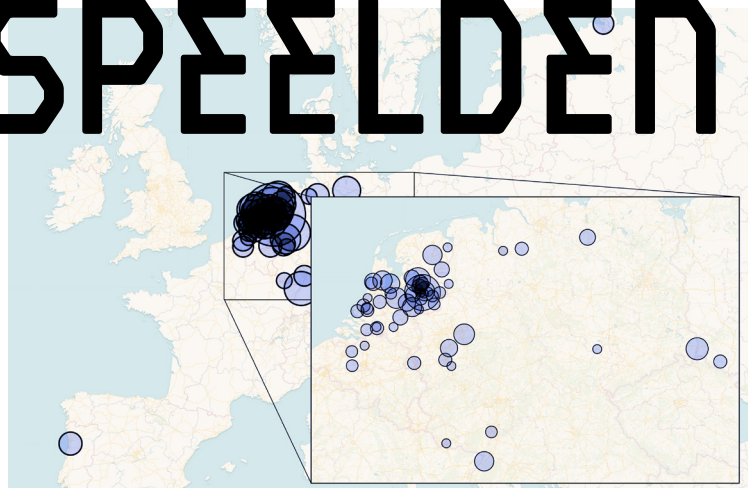
Impact Theater Gajes in cijfers
2015 tot 2024

135.521

BEREIKTE
TOESCHOUWERS

1303

VRIJWILLIGERS
DIE MEESPEELDEN

speelbereik 2015-2024

Theater Gajes ontwikkelde 24 voorstellingen
die zij door heel Europa speelde

DIT RAKEN WE AAN DE STRAATSTENEN

NIET KWIJT 1995

WEE UW GEBEENTE 1998

NOOIT MEER VECHTEN 2000

MIJN KLEINE JONGEN 2003

ALICE IN WONDERLAND 2004

TUIN DER LUSTEN 2007

DON QUIXOTE 2008

WANTED 2009

EEN BOOM HOEFT NIET ZO NODIG OP REIS 2010

AGORA PHOBIA 2012

EEN KLAP VOOR JE KOP (DAAR KNAP
JE VAN OP) 2012

PARASOLO 2015

WAAN 2015

BELOOFDE LAND 2017

ODYSSEË 2017

STORMKOP 2019

VERZAND 2019

SNEEUWUITJE THUISBEZORGD 2020

SOCIALCIRCUS 2021

LOKI 2021

KANSRIJK 2022

WATERLAND 2023

WE ARE ALL ASTRONAUTS 2023

SUPERHUMAN SHOW 2024

Een werkelijk divers
publiek

Theater Gajes was één van de weinige culturele bedrijven van Nederland met een écht divers publiek. Het publiek van een gemiddeld pleinspektakel van Theater Gajes laat zich het best als volgt omschrijven: Je hebt de Fanatiekelingen. Die hebben van tevoren in de krant gelezen waar de voorstelling over gaat. Die staan midden op het plein, de beste plek, klaar om zich te laten onderdompelen in het verhaal. Er zijn ook Rustige Genieters. Die staan wat meer aan de kant. Zij willen niet alleen het verhaal beleven maar ook alles eromheen. Ze kijken naar de mensen, staan bij de lichtmasten te kijken naar hoe acteurs zich in ijlt tempo verkleeden van het ene karakter naar het andere. Je hebt het Uitgaanspubliek, dat vanuit de cafés en de terrassen toekijkt naar wat er zich op hun plein voltrekt. Er zijn Hangjongeren die te jong zijn om het café in te mogen maar oud genoeg om alles te doen wat god verboden heeft. Ze weten zich in eerste instantie geen raad met de theatrale gebeurtenis maar blijven geboeid door de flinke dosis spektakel die Gajes met zich meebrengt. En dan heb je de Nieuwelingen. Mensen die nog nooit zoiets meegemaakt hebben en niet weten waar ze eigenlijk naar kijken. Ze beginnen aan de rand van het plein, veilig met hun rug tegen de muur van een gebouw. En terwijl het verhaal zich voltrekt laten ze zich steeds meer verleiden om mee te bewegen met de voorstelling totdat ze midden op het plein staan, midden tussen de actie samen met de Fanatiekelingen. Gajes heeft dit letterlijk zien gebeuren. Bijna iedere keer als wij speelden, ongeacht op welke plek.

Collectieve beleving over maatschappelijke actualiteit

Afgelopen seizoenen speelde Theater Gajes de voorstelling **WE ARE ALL ASTRONAUTS** over de wens om een kolonie op Mars te stichten en de noodzaak om eerst voor de Aarde te zorgen. Veel toeschouwers, vooral de kinderen, waren nieuwsgierig naar de lancering van de gigantische raket die op het plein stond. Anderen konden naar hartenlust mee protesteren in een Pro-Earth demonstratie. En weer anderen lieten zich heerlijk meevoeren in het opzwepende verhaal van een tech-miljardair met visie. Dat dit een voorstelling met een actuele thematiek was, wisten we. Maar dat de voorstelling met de komst van Marskolonist Elon Musk in het Witte Huis achteraf zo voorspellend bleek, viel niet te vermoeden. Theater begint vaak als spel, wat daarna niet zelden door de werkelijkheid wordt ingehaald. En het publiek heeft collectief deze beweging beleefd. Ze hebben de voors en de tegens gevoeld en kunnen zich met kritische blik tot de werkelijkheid verhouden in plaats van er door overvallen te worden.

Geen scheiding tussen speel- en publieksruimte

Theater Gajes heeft in al haar werk ervoor gekozen de scheiding tussen speel- en publieksruimte op te heffen. In haar grote pleinvorstellungen deelden 2000 man publiek de ruimte met alle spelers en muzikanten die zich tussen dat publiek doorbewogen op stelten en grote objecten. Dit maakte dat de toeschouwers in beweging moesten blijven en acteurs aanraakbaar dichtbij met hen speelden. Dat maakte een voorstelling tot een totale zintuiglijke beleving. In enkele producties speelt het publiek ook een rol en worden zij onderdeel van de theatrale wereld. Deze immersieve theatervorm vergroot betrokkenheid en verbondenheid van het publiek met het werk en elkaar.

Een grote familie

Een collectieve werkwijze was Gajes allerm minst vreemd. De mate van inbreng in het creatief proces was voor ieder lid groot. De betrokkenheid bij het werk en elkaar immens. Dat maakte dat er niet alleen veel voelbare liefde in het werk doorsijpelde, maar ook dat er met elkaar een enorme transformatie van de ruimte kon plaatsvinden. Daarnaast bracht het heel veel vertrouwen. Vertrouwen onderling dat nodig was om risicovol werk met groots effect neer te zetten. Gajes deelde deze manier van werken in bijna ieder project met een grote groep vrijwilligers. In haar werk speelden altijd lokale grondwerkers mee die ook bevangen werden door deze manier van werken. Liefde, vertrouwen, plezier en elkaar echt zien blijkt besmettelijk. Eens Gajes altijd Gajes.

Team Gajes

De laatste 10 jaar werd het gezelschap geleid door Maartje Keijzer

Theater Gajes werd opgericht en de eerste periode geleid door Norbert Busschers & Roderik Sommerdijk

Gajes was verder:

Valentijn van der Mieden, Maarten van der Berg, Marjet Spook, Nard Verdonschot, Albert Klein Kranenburg, Joyce van Esch, Christiaan Bloem, Luka Kooijmans, Bas Verduijn, Berco Stukje, Arjan Bouw, Fleur Dikken, Sebastiaan Flier, Arjan van Drunen, Emma Janssen, Dorus van der Meer, Douwe Hibma, Linda van Bortel, Otto Berg, Floor Paul, Marcel van der Schot, Gerida van Gerrevink, Bert Feddema, Reindert Kruse, Nynke Borgman, Raoul Copier, Riette Sommerdijk, Juul Beerda, Toon Kuipers, Sieger Baljon, Sophie Simenel, Teun Christoffels, Arjen Dijkstra, Enno Lobo, Tessa Verbei, Joram Westen, Lex Prinzen, Anjo de Bont, Jan Amse, Luca Sommerdijk, Jeroen Kriek, Silas Neumann, Ferdi Celic, Thijs de Waard, Petra Appelman, Yasmin le Comte, Ibelisse Guardia, Briian Verhagen, Mette Bunskoek, Jan van de Bosch, Janice Slot, Sasha Manuilenko, Wilma Paalman, Bas van Waard, Benjamin Kuijtenbrouwer, Ilse Evers, Tabitha van den Hooff, Roeland Dros, Eva van der Post, Jose Kistenkas, Britt Verstegen, Thijs Bos, Trudy Hekman, Esther Tobé, Dirkjan Lekkerkerker, Joyce Tuut, Henk de Reus, Willemijn Lont, Arie Keijzer, Joost Brouwer, Maxime Schrader, Jiska Mensink, Bas Leerink, Richard Scholten, Monique van Meel, Marijn Keijzer, Joyce Scholtnes, Anneke Demmers, Sylvia Kruidhof, Jannie ter Horst, Marian Stel, Gerran Kroes, Elisabeth Reijnders, Rosa Berman, Leon Giethoorn, Victor Alvarezalegria, Sander Beens, Tess Broek, Tobias Bodewitz, Maite Levy, Nikkie Terberg, Merel Rutgers, Mark van der Heide, Lard Adrian, Dilly Helmink, Nova Lubbelinkhof, Nigel Appelboom, Iwan Kolk, Christel van Schagen, Mariël Vaartjes, Rachel Rijswijk, Lous van Noordwijk, Freek Nieuwdorp en Dick Hauser